

Balanç i resultats del període 2007-2015

Projecte pilot 'Productes de la terra' i 'Xarxa Productes de la Terra'

Novembre del 2015

L'any 2007 comencem a treballar amb el sector, després de detectar aquestes oportunitats:

(2006) Xarxa d'agomercats del Vallès Oriental

(2007) Viatge d'estudi a Aragó, Navarra i la Rioja

- S'evidencia que és un **“sector” tendència**, amb **potencial de crear empreses i ocupació**, i que està esdevenint un **sector econòmic motor en els territoris**, especialment en comarques no metropolitanes.
- Es constata que hi ha un **elevat grau d'interrelació amb altres sectors** més enllà del propi sector primari, com el **turisme, el comerç, l'educació i salut pública, el patrimoni cultural**, i que s'ha d'abordar el treball des de diferents perspectives.
- És un exemple de **desenvolupament econòmic endogen**, que permet construir unes bases de desenvolupament més sòlides amb la idea de reduir dependències externes, aconseguint territoris més resistents en períodes de crisi.
- Permet **posar en valor el patrimoni gastronòmic local**, amb la contribució dels restaurants, i pot contribuir a **configurar territoris atractius i de qualitat**.

L'any 2007 l'**STP** de l'Àrea de Desenvolupament Econòmic (amb la participació de les gerències de desenvolupament econòmic, turisme i comerç) i l'Àrea de Territori i Sostenibilitat (gerència d'espais naturals) impulsa el **projecte pilot 'Productes de la terra'**, per **experimentar i elaborar eines i recursos** conjuntament amb **11 ens locals** de caràcter supralocal de la província.

Es posa en marxa el projecte pilot 'Productes de la terra' (2007-2008), els principals assoliments del qual van ser aquests:

CENS	DIAGNOSI	MILLORA ORG-SECTOR	OPTIMITZACIÓ GESTIÓ EMPR.	MILLORA PRODUCCIÓ	MILLORA COMERCIALIZACIÓ
766 empreses 2807 productes	10 estudis	125 empreses participants	266 empresaris/es formats en gestió	74 empreses 4 ens locals	130 accions 10 empreses/acció
Censos locals realitzats en els 12 territoris corresponents als ens locals participants	Estudis de diagnosi a partir de les dades del cens (Anoia, Bages, Berguedà, Garraf, Moianès, Vall del Ges, Vallès Oriental, Osona, Vallès Occidental, Maresme)	<p>Promoció marques qualitat territorial (Garraf, Vallès Oriental, Vall del Ges, Berguedà, Alt Penedès)</p> <p>Sessions de treball per fomentar l'associacionisme (Alt Penedès, Anoia, Bages, Baix Llobregat, Berguedà, Garraf, Moianès, Vall del Ges, Osona, Vallès Occidental, Maresme)</p> <p>Sortides benchmarking amb empresaris (Alt Penedès, Berguedà, Vall del Ges, Vallès Occidental)</p> <p>2 associacions d'empresaris creada amb el projecte (Berguedà i Moianès)</p>	Formació als empresaris/àries en gestió empresarial (Moianès, Baix Llobregat, Vall del Ges, Osona, Alt Penedès, Vallès Occidental)	<p>Formació en cultiu varietats raïm negre, qualitat i seguretat alimentàries i edició de Guia BBPP (Alt Penedès)</p> <p>Formació en innovació i estudi (Moianès)</p> <p>2 Convenis Recerca amb la UPC sobre Carxofa Prat (Baix Llobregat)</p> <p>Estudi millora productiva de la patata del bufet (Vall del Ges)</p> <p>Tràmits per a la sol·licitud de IGP (Gall Penedès a Alt Penedès, Pollastre i Carxofa del Prat a Baix Llobregat, IGP Patata Bufet d'Orís a la Vall del Ges)</p>	<p>12 agromercats (Vallès Oriental, Bages, Garraf, Anoia)</p> <p>5 catàlegs impresos / online empreses i productes (Maresme, Moianès, Garraf, Vall del Ges, Baix Llobregat)</p> <p>Participació Agrotur (Baix Llobregat, Bages, Moianès, Alt Penedès)</p> <p>Participació en fires del territori (Berguedà, Moianès, Alt Penedès, Anoia, Garraf, Vall del Ges, Osona, Maresme)</p> <p>Sensibilització escoles (Berguedà, Anoia, Moianès)</p> <p>Estudis (comercialització, agrobotiga,...) (Bages, Berguedà, Moianès)</p>

Les valoracions qualitatives després de finalitzar el projecte pilot van ser aquestes:

Què ha funcionat?

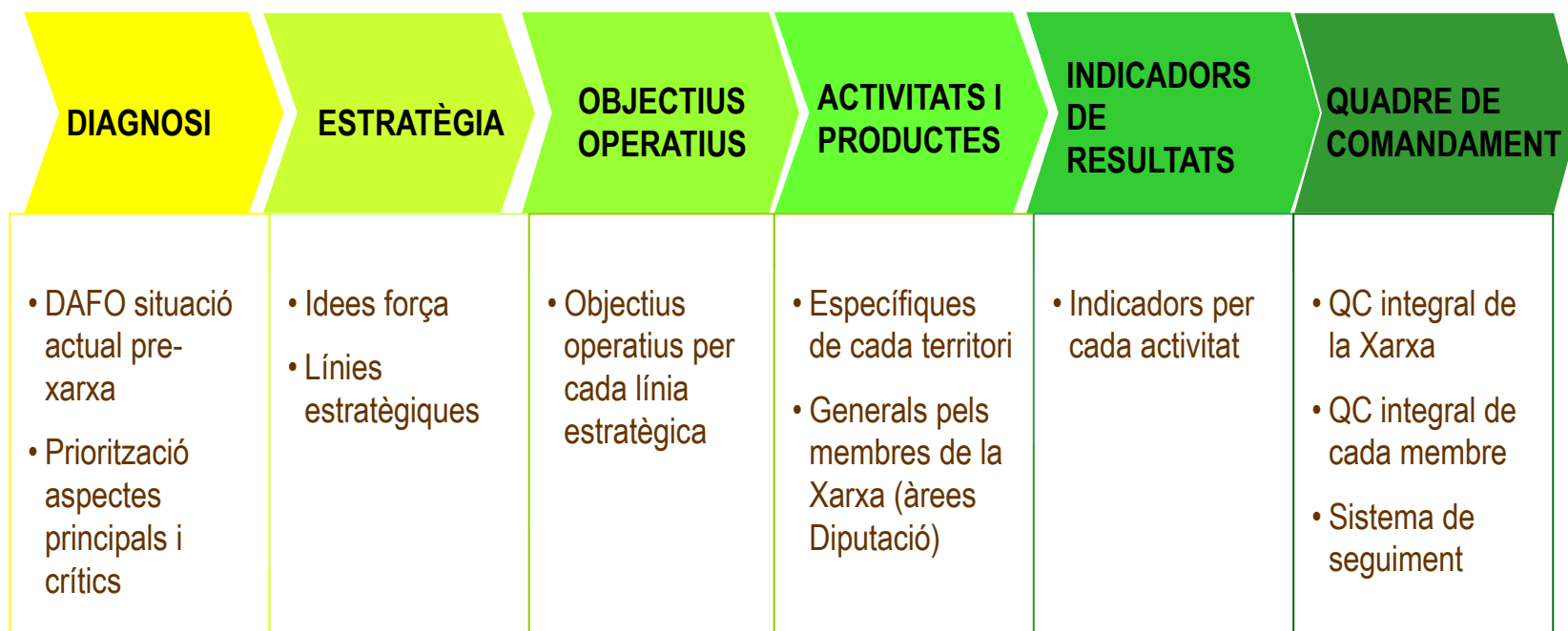
- S'ha contribuït a "**fer**" **sector** (teixit empresarial de productes locals i de qualitat) i s'ha constatat l'oportunitat de treballar amb el mateix.
- L'**escala territorial** (supralocal / comarcal) ha estat **idònia** per treballar amb un sector que es caracteritza fonamentalment pel seu arrelament territorial
- El **plantejament integral** (els àmbits d'actuació proposats) i **integrador** (dels diferents abordatges: àrees de Diputació, àrees consells comarcals, ...)
- La **visió empresarial**, abordant la mancança tradicional de bona part de les empreses del sector, que permet avançar en la competitivitat del mateix
- Les **relacions d'intercanvi** entre els socis, la formació, les visites d'estudi,... han donat fruits (accions conjuntes, *benchmarking*,...)

Hem de millorar en...

- Més **treball previ** (sensibilització, preparació, implicació,...) **amb les empreses** per tal de garantir la rendibilitat de les accions (especialment en les accions de promoció i comercialització i, en concret, en els agomercats)
- Més **dedicació** per part del personal tècnic d'alguns dels ens locals
- Més recursos per la **millora de la producció** (qualitat i innovació) com a repte clau per a la competitivitat del sector
- Més **treball conjunt** per coordinar actuacions i apropar recursos (entre les àrees de la Diputació de Barcelona, amb la Generalitat de Catalunya,...)
- No perdre l'**impuls aconseguit** (actualitzar / millorar censos i catàlegs, contactes amb les empreses, accions iniciades,...)

Vam decidir dotar-nos d'un Pla Estratègic i Operatiu (2010-2014) i vam organitzar un procés amb tots els membres per realitzar-lo

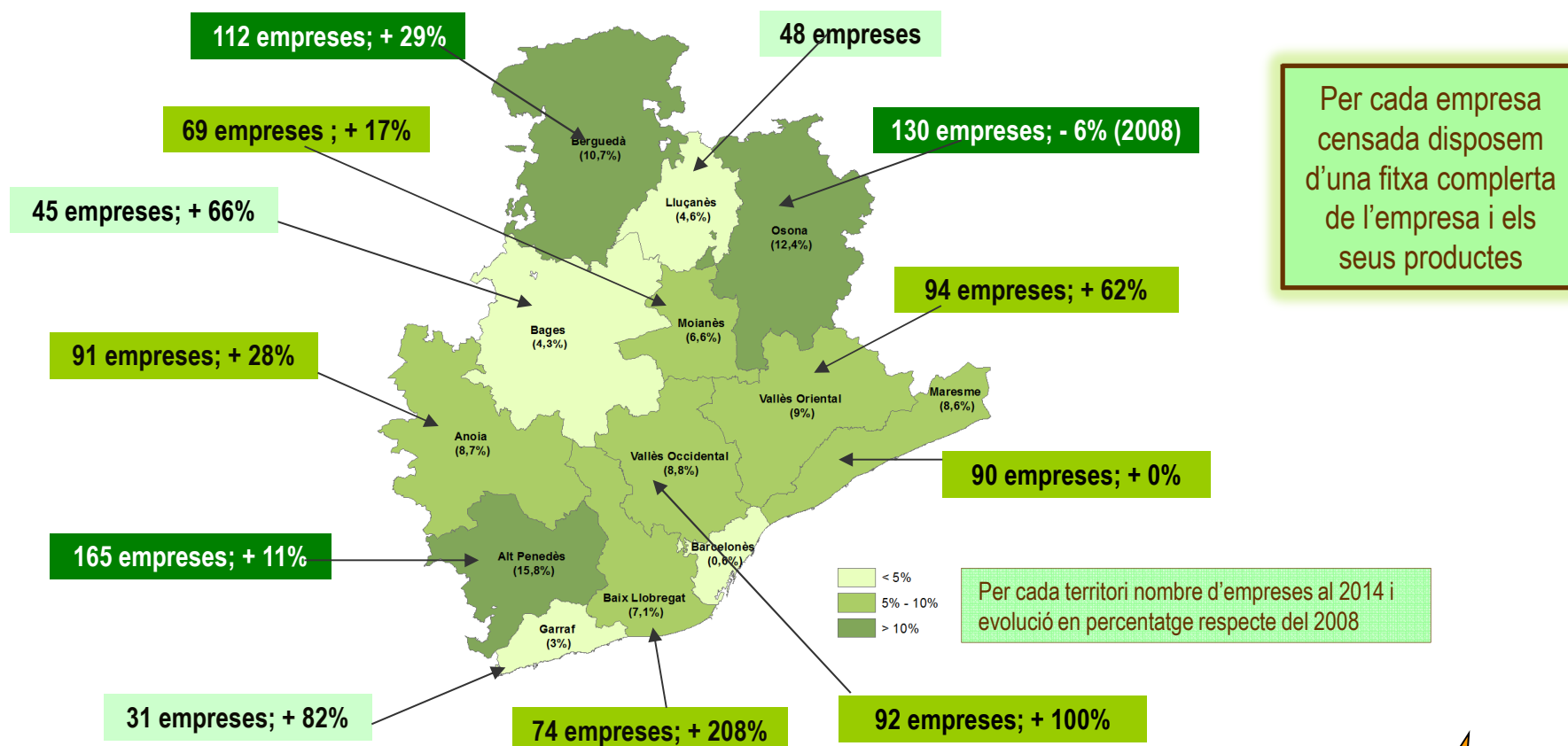
Vam acordar l'arquitectura del PEiO 2010-2014, que hauria de permetre planificar i fer el seguiment de totes les activitats

IF1 – Disposar d'una Xarxa ben articulada i organitzada	L1 – Establiment sistema organitzatiu i dinamització Xarxa 2 objectius estratègics / 5 indicadors / 9 activitats
	L2 – Influència sobre altres organitzacions públiques i privades 2 objectius estratègics / 4 indicadors / 4 activitats
IF2 – Augmentar la competitivitat de les empreses	L3 – Coneixement i estructuració del sector 2 objectius estratègics / 6 indicadors / 46 activitats
	L4 – Optimització de la gestió empresarial 2 objectius estratègics / 6 indicadors / 68 activitats
	L5 – Millora de la producció 3 objectius estratègics / 8 indicadors / 54 activitats
	L6 – Promoció i Millora de la comercialització 2 objectius estratègics / 5 indicadors / 94 activitats
IF3 – Posar en valor el territori	L7 – Integració de les actuacions a nivell territorial 4 objectius estratègics / 5 indicadors / 62 activitats

3 idees força, 17 objectius estratègics, 39 indicadors estratègics, 337 activitats

Des de l'any 2007 tenim cada any informació actualitzada del miler d'empreses de la Xarxa a través dels censos dels ens locals

L'empresa del cens és la que **produeix i/o elabora** productes alimentaris que per si mateixos tenen un **valor afegit** lligat a un territori concret i a la qualitat. Són produïts o elaborats amb un procés vinculat a uns **coneixements o habilitats personals** que poden que contribueixen a la conservació i manteniment d'un patrimoni i valors culturals i mediambientals.

2014: 1.047 empreses - 2011: 924 empreses - 2008: 766 empreses

37%
increment

Les 1.047 empreses censades el 2014 tenien aquestes característiques principals, extretes de la Diagnosi a partir de les dades del Cens:

Dades de caracterització del sector	Característiques gestió, comercialització i producció	Altres informacions del teixit empresarial
<ul style="list-style-type: none"> ➤ El 71% són microempreses (d'1 a 5 treballadors). ➤ El perfil d'empresa és familiar, el titular de la qual és un home d'entre 35 i 65 anys, amb un màxim de 5 treballadors/es i amb relleu generacional assegurat. ➤ Un 46% d'empreses del cens són empreses elaboradores, un 30% productores, i un 19% productores-elaboradores. ➤ La majoria de productes tenen sortida tot l'any.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Un 41% de les empreses tenen la voluntat d'ampliar la comercialització i distribució dels productes ➤ La majoria de productes es venen en l'àmbit local, seguit del comarcal i català, mentre que la venda a l'Estat i a l'estranger és més reduïda (13%). ➤ El 52% de les empreses tenen algun tipus de distintiu oficial. Destaca el segell d'artesania alimentària (29%). ➤ Altres distintius són: PAE (25%) i DO vi (11%).	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hi ha 118 empreses centenàries a la Xarxa, un 11% ➤ S'observa un augment del nombre d'empreses que complementen la seva activitat productiva amb una altra activitat econòmica. ➤ Augmenta considerablement l'ús de les TIC, amb la irrupció recent de la utilització de les xarxes socials ➤ El nombre d'empreses que sol·licita i rep ajuts per part d'una administració pública s'incrementa de manera considerable.

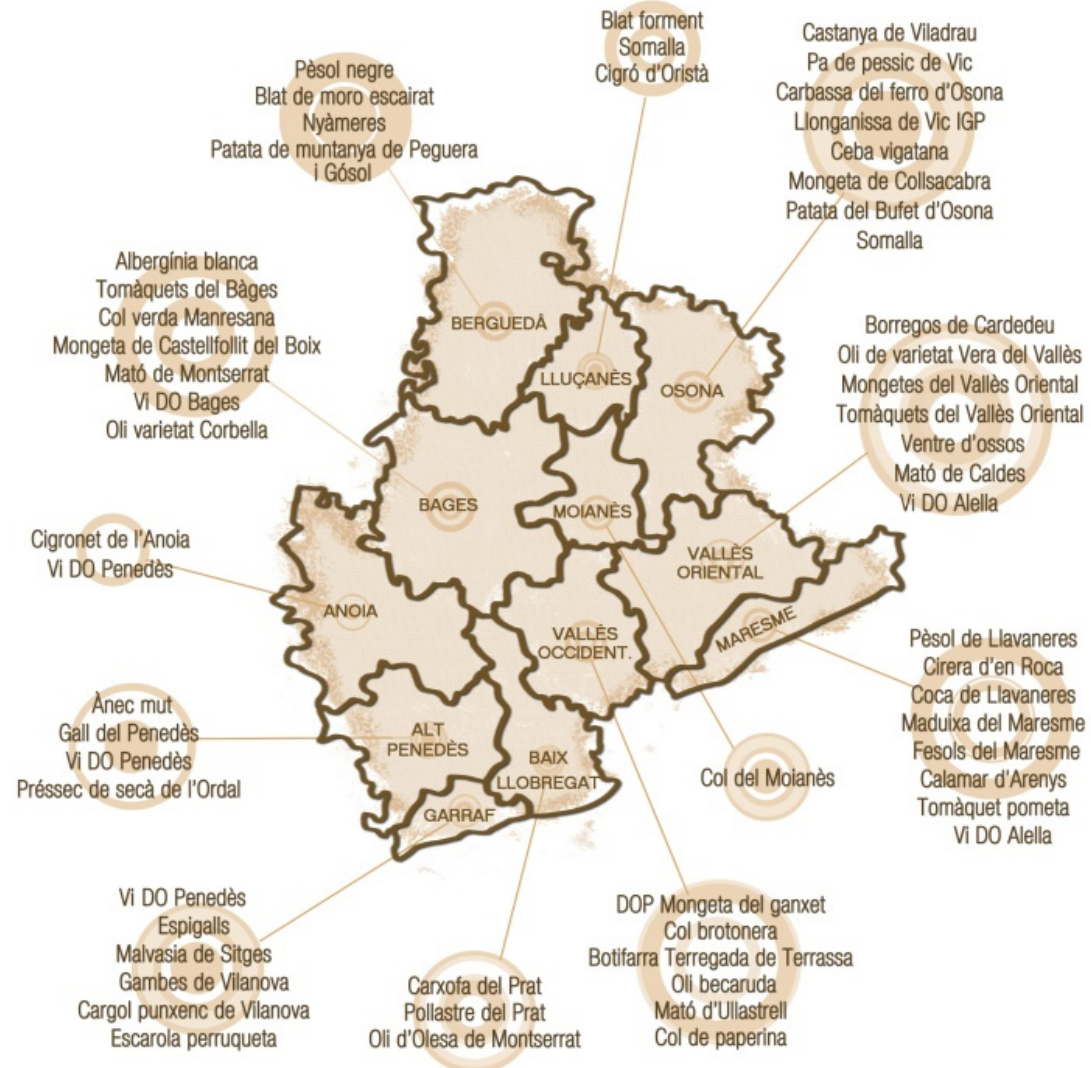
Nombre de treballadors/es de les empreses de la Xarxa: 6.700 (estimació)

Font: Diagnosi del teixit empresarial dels productes alimentaris locals i de qualitat de la demarcació de Barcelona. Febrer 2015

De tots els productes de les empreses, l'any 2013 vam catalogar 55 productes singulars i 164 especialitats de la Xarxa

Procés d'identificació amb la implicació dels ens locals de la Xarxa i l'aval en els criteris i selecció final dels experts Pep Palau, Ramon Sentmartí, Fundació Àlicia i Fundació Miquel Agustí

Hi ha 286 empreses que elaboren un o més productes singulars (27% del total censat)

El 20 d'abril del 2015 se celebra un Comitè Director (l'òrgan amb representació política de tots els membres de la Xarxa) que aprova el balanç del Pla Estratègic i Operatiu (2010-14) amb els resultats que es presenten a continuació

Els principals resultats de la *Línia 1 – Establiment d'un sistema organitzatiu i de dinamització de la Xarxa* van ser aquests:

Indicadors de resultat – nivell estratègic

Nombre d'activitats totals: 712 realitzades de 886 previstes (80% d'assoliment).

Recursos propis: 3.399.170 € de 4.587.673 € previstos (74% d'assoliment).

Recursos propis / total despesa executada: 86%

Pressupost per personal / pressupost total: 57%

Activitats conjuntes

- Signatura del protocol de la Xarxa
- Pla Estratègic i Operatiu 2010-2014
- Comunitat virtual i web pròpia
- 5 Comitès Directors i 8 Comissions de Seguiment realitzats (i grups de treball)
- 12 sessions d'intercanvi realitzades
- 9 rondes de visites de seguiment realitzades (2 per any)
- Establiment (2012) del Fons de prestació de la Xarxa en el marc del Catàleg de Serveis de DIBA (Gerència de Promoció Econòmica i Ocupació) i ajuts econòmics (Gerència Comerç)

1 tècnic a temps complet en la coordinació
1 butlletí d'informació (315 altes, 42 butll .al 2015.)

Una Xarxa estructurada, amb un elevat volum d'activitat.
Repte: Diversificar les fonts de finançament i aconseguir la implicació de tots els membres i gerències de la DIBA.

Els principals resultats de la *Línia 2 – Influència sobre altres administracions públiques i privades van ser aquests:*

Indicadors de resultat – nivell estratègic

Nombre polítiques/projectes estratègia territorial en què s'ha participat: 2 d'11 previstes (18% d'assoliment)

Nombre de fòrums en els quals s'ha participat: 10 de 18 previstos (56% d'assoliment)

Nombre d'agents privats en plans d'actuació territorial: 3.717 de 4.028 previstos (92% d'assoliment)

Percentatge d'activitats que incorporen agents privats: 39%

Activitats conjuntes

- Establiment de contactes amb Generalitat de Catalunya (DARP, ACCIÓ), Federació de cooperatives agràries de Catalunya, Turisme de Barcelona.
- Presència en fòrums i jornades del sector: Alimentaria, Fòrum Gastronòmic, Mercat de mercats.
- Notorietat important: Joan Roca, Fermí Puig, Nando Jubany, Carme Rusalleda han participat en accions de la xarxa
- Disseny d'una marca pròpia.

Els darrers anys s'ha fet esforç per estar presents en fòrums destacats a nivell internacional.

Repte: Defensar els interessos de les empreses de la Xarxa (enfrent altres administracions, impulsant canvis legislatius, etc.)

Els principals resultats de la *Línia 3 – Coneixement i estructuració del sector* van ser aquests:

Indicadors de resultat – nivell estratègic

Nombre d'estudis de diagnosi i prospectiva: 21 de 27 previstos (78% d'assoliment)

Nombre d'associacions creades: 10 creades i 2 en procés de creació

Nombre d'acords de cooperació signats: 34 de 34 (100% d'assoliment)

Per exemple Osona
Terra, taules de treball

Activitats conjuntes

- 2 censos i 2 diagnosis provincials realitzats (2011 i 2014)
- 1 trobada d'associacions territorials realitzada en el marc del Fòrum Gastronòmic de Barcelona

Per exemple producció ecològica al V-Oriental, relleu generacional, situació financera d'elles cooperatives agrícoles, cens de mercats no sedentaris i fires o inventari de productes turístics

Constitució d'associacions a la majoria dels territoris.
Repte: Completar el nombre d'associacions territorials i dotar-les de major dimensió, autonomia i capacitat de liderar accions i establir acords.

Els principals resultats de la *Línia 4 – Optimització de la gestió empresarial* van ser aquests:

Indicadors de resultat – nivell estratègic

Nombre d'empreses formades: 1.185 de 1.477 previstes (80% d'assoliment)

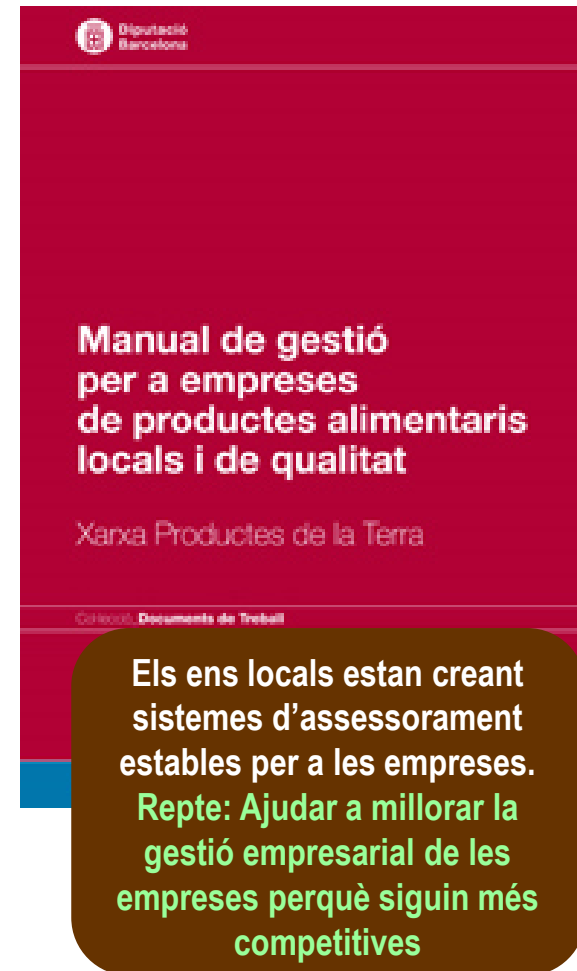
Nombre d'empreses assessorades: 333 de 297 previstes (112% d'assoliment)

Nombre d'empreses assessorades amb millores implementades: 54 de 57 (95% d'assoliment)

Per exemple gestió i direcció, tràmits, relleu generacional, web i xarxes socials, habilitats directives, etc.

Activitats conjuntes

- 1 Manual de gestió editat, amb 7 sessions de presentació a tots els territoris.
- Aprofitament de recull d'activitats del STP
- Sessió formativa de tràmits per crear una empresa per al p. tècnic

Els principals resultats de la *Línia 5 – Millora de la producció* van ser aquests:

Indicadors de resultat – nivell estratègic

Nombre d'empreses formades: 1.049 de 1.519 previstes (69% d'assol.)

Nombre d'empreses assessorades: 537 de 634 previstes (85% d'assoliment)

Nombre d'empreses assessorades amb millores implementades:
91 de 196 (46% d'assoliment)

Nombre de processos de recuperació iniciats: 70 de 87 previstos
(80% d'assoliment)

Nombre de noves varietats recuperades: 96 de 61 previstes en 85 empreses
(157% d'assoliment)

Nombre de productors que incorporen noves varietats: 103 de 262 previstos
(39% d'assoliment)

Activitats conjuntes

- 2 edicions del programa de formació en innovació empresarial, amb 75 empreses participants. (GSPEIO_DIBA)
- Treball amb entitats de referència: Fundació Àlicia, Fundació Miquel Agustí, IRTA.
- Elaboració de 15 fitxes d'innovació productiva.
- Realització de cursos de seguretat alimentària i suport en l'organització de fires, informant sobre les condicions que ha de complir l'espai habilitat i les parades (Gerència Consum i Salut Pública_DIBA)

Per exemple bones qualitats i traçabilitat, pràctiques raïm negre, IGP del Cigronet de l'Anoia, del Gall del Penedès i del préssec del Penedès

Per exemple mongeta de Collsacabra, pla de blat forment del Lluçanès

Un treball rellevant en la millora de la producció.

Repte: Materialitzar la col·laboració entre les empreses de la Xarxa i els centres de recerca i coneixement

Els principals resultats de la *Línia 6 – Promoció i Millora de la comercialització* van ser aquests:

Indicadors de resultat – nivell estratègic

Nombre d'empreses que participen en noves formes de comercialització:

1.961 de 2.654 previstes (74% assoliment)

Nous canals i formes de comercialització utilitzats:

55 de 58 previstos (95% d'assoliment)

Nombre d'activitats de promoció i sensibilització:

640 de 620 previstes (103% d'assoliment)

Nombre persones receptores activitats promoció i sensibilització:

1.266.580 de 1.328.539 prev. (95% assoliment)

Activitats conjuntes

- Mercat de mercats (Gerència Comerç), Fira de l'Ascensió (Granollers), Mercats de la Terra (Maresme) i Mostra de Sant Cugat (Gerència Turisme).
- Venda al CORTE INGLÉS Barcelona i a CAPRABO (prescripció proveïdors i mercats)
- 11 catàlegs impresos i/o digitals de productes i empreses.
- Directori d'empreses i productes (2014 (700 empreses) i 2015 (1.000))
- Inserció a la Revista Cuina (des d'octubre 2013 mensualment en la secció *ad hoc* "sabors a prop de casa") i altres mitjans de comunicació.
- 2 jornades de *networking* (2011 i 2013) vídeos, amb 316 empreses i més de 1.000 contactes
- [Fòrum Gastronòmic 2014](#) (vídeo), 24 empreses – estand xpt – espai degustació

Línia de major pes, tant per pressupost com per accions realitzades.

Repte: Introduir canals estables de comercialització i desenvolupar estratègies comercials innovadores

Directori d'empreses
i productes

2014

Els principals resultats de la *Línia 7 – Integració de les activitats a nivell territorial* van ser aquests:

Per exemple allotjament rural, km0, restauració, club Anoia gastronòmic, vins del massís del Garraf, empreses visitables

Indicadors de resultat – nivell estratègic

Nombre d'activitats que impliquin el sector turístic: 91 de 113 previstes (81% d'assoliment)

Nombre d'activitats amb participació de sectors complementaris: 120 de 135 previstes (89% d'assoliment)

Nombre d'activitats i projectes interterritorials: 45 de 43 previstos (105% d'assoliment)

Activitats conjuntes

Per exemple accions conjuntes Anoia, Bages i Alt Penedès

- Parc a Taula (des del 2001). Actualment 240 entitats adherides, entre elles 78 productors i 80 restaurants
- Estudi per a l'estructuració de la promoció turística de la gastronomia a la província de Barcelona (2014. Fundació Alícia) per la Gerència de Turisme
- Viatge al Goierri per identificar accions de turisme gastronòmic
- Promoció dels productes locals en Menjadors escolars
- Projecte RurUrbal (2009-11)

Treball per apropar les empreses de la Xarxa als sectors complementaris.
Repte: empreses com a actiu del territori (experiència turística, valor cultural, paisatge...)

Els principals resultats dels indicadors generals del PEiO 2010-14 de la Xarxa van ser aquests:

Indicadors de resultat – nivell estratègic

Nombre d'activitats totals: 712 realitzades de 886 previstes (80% d'assoliment).

Nivell de satisfacció per parts dels membres: 8,5 sobre 10

Nombre d'empreses diferents que participen de les accions / total d'empreses censades: 49% de mitjana anual – període 2010-2014.

Volum total de pressupost DIBA i ens locals / total d'empreses diferents que participen: 1.379€ / empresa de mitjana anual –període 2010-2014.

VALORS

EQUIP

ACCIÓ

- Aconseguir que tothom es faci seva la xarxa en termes d'identificació, alineament d'objectius i actuacions i finançament
- Millorar la dedicació i apoderament dels membres
- Millorar les eines de gestió i promoció (cens on-line, peio i web)

Febrer. Reunió amb 20 empreses de la xarxa
Març. Visites bilaterals amb tots els membres
Abril. Reunió amb els membres de la xarxa
Juny. Reunió amb experts del sector
Setembre. Reunió amb les associacions de la xarxa

Procés de reflexió estratègica per a disposar d'un nou pla estratègic i operatiu compartit per tots els membres de la xarxa

Gerència de Promoció Econòmica i Ocupació
Gerència de Comerç
Gerència de Turisme
Gerència d'Espais Naturals
Gerència de Salut Pública i Consum

<http://productesdelaterra.diba.cat>

